

Victor Petersens Willumsen-samling på Herregården Odden

Til Fritids-, Kultur- og Bosætningsområdet
Hjørring kommune

14.6.2014

Vi har modtaget Hjørring Kommunes brev af 28.5.14, der anmoder om et høringssvar vedrørende konsekvenserne af et bortfald af al kommunal støtte til Odden.

Vi skal på vegne af bestyrelsen for den erhvervsdrivende fond Victor Petersens Willumsen-samling, der ejer Odden, og hvori Hjørring Kommune er repræsenteret, her kort redegøre for de områder, på hvilke Odden bidrager til en kulturel, social og økonomisk positiv udvikling i Hjørring Kommune.

Redegørelsen har følgende punkter

Oddens kulturelle betydning

Turisme

Beskæftigelse

Lokalsamfundet

Skole

Organisationsform og økonomi

Konsekvenserne af bortfald af støtte fra Hjørring Kommune

Afsluttende bemærkninger

Bilag 1-7

Høringssvarets konklusion er:

Konsekvensen af forslaget om bortfald af al støtte i 2016 vil være, at vi må indstille alle aktiviteter, afskedige den ansatte og søge gennem en vedtægtsænding at skabe et juridisk gyldigt grundlag for et salg af Odden, inden en konkurs indtræffer. Hvad angår den enestående kunstsamling vil vedtægternes bestemmelser om ophør blive fulgt.

Oddens kulturelle betydning

Oddens fredede bygninger fra 15-1700-tallet er et enestående arkitektonisk og historisk monument i hele Nordjylland. De står under tilsyn af Kulturstyrelsen, der påser at fredningsbestemmelserne for bygningerne og området overholdes. Der er, hvad der ikke er reglen, fuld offentlig adgang til herregårdens bygninger.

Bygningerne har siden 1989 rummet en enestående samling på ca. 1500 arbejder af en af Danmarks største kunstnere, J.F. Willumsen.

Om samlingens betydning henvises til bilag 1, udtalelse fra Henrik Wivel.

Odden har i de 25 år, hvor den erhvervsdrivende fond Victor Petersens Willumsen-samling har været ejer, gennem en lang række kulturelle arrangementer med stedlige, nationale og internationale kræfter bidraget til landsdelens kulturelle liv.

Turisme

Herregården Odden og Willumsen-samlingen tiltrækker, som vor gæstebog dokumenterer, turister fra hele Danmark samt fra Norge, Sverige, Tyskland, Holland, England og USA. Kombinationen af den 600 år gamle bygning og den store kunstsamling appellerer til et særligt segment af turister, hvoraf mange overnatter eller opholder sig i området i længere tid i sommerhusområderne, og gerne aflægger gentagne besøg på Odden. Vi har samarbejde med overnatningsteder, FDM og Danmarks Naturfredningsforening i form af rabatordninger .

Odden har modsat en hel del andre turistmål, hidtil haft åbent *alle* dage i ugen, også i de dele af året, der ligger udenfor den gængse turistsæson . Selvom dette ikke er umiddelbart rentabelt for Odden, er det yderst påskønnet af de besøgende og er med til at udstrække turistsæsonen i området. Denne opfattelse deles af de turistkontorer, som vi samarbejder med, dels direkte, dels gennem Toppen af Danmark, der markedsfører Odden på sine elektroniske sites og i brochurer. Også Hjørring Kommune reklamerer med Odden på sit site. Herudover distribuerer Odden egne brochurer til en lang række adresser i Nordjylland, og hari målrettet udsendt forslag om gruppebesøg til menighedsråd, højskoler og andre institutioner i store dele af Jylland. Vi har i de forløbne måneder i 2014 allerede mærket respons på denne indsats. Vi har også haft besøg af grupperejser med kulturelt indhold fra Hamborg og Köln. Odden har for at forstærke indsatsen overfor denne målgruppe i 2014 udarbejdet en ny hjemmeside med tysk og engelsk sprogversion, der bliver taget i brug om kort tid (www.jfwillumsenodden.dk).

I august 2013 kunne vi indvie den genopførte hestestald. Her er i et nyt stort lokale indrettet en særudstilling om Oddens historie. Der er handicaptolet, køkken og plads til at modtage større busselskaber og grupper. Der er fri adgang til lokalet i Oddens åbningstid. Hestestalden og dens faciliteter er et godt aktiv for cykelturismen i området, ligesom den indgår i de nyanlagte naturtstier og den etablerede kunstrute.

Der er gode muligheder for at øge antallet af specielt kunstinteresserede turister fra ind- og udland til området gennem et samspil mellem Vendsyssel Kunstmuseums fornemme Niels Larsen Stevns-samling og Willumsen-samlingen. Man vil herigennem kunne skabe et supplerende alternativ til museerne i Skagen, hverve publikum blandt deres besøgende og fremme indlandsturismen. Dette er også af betydning i forhold til sommerhusudlejningen i området.

Odden medvirker således aktivt til at øge antallet af overnatninger og til omsætning i andre erhverv. Vi henviser i denne forbindelse til bilag 2 (udtalelse fra turistkontorerne i Hjørring, Hirtshals og Tversted).

Beskæftigelse

Odden har i årene 2006 til 2014 modtaget **8,9 mi. kr.** i støtte fra en række af Danmarks største fonde til restaurering af herregården, genopførelse af hestestalden samt genopretning af brolægning og af herregårdens naturomgivelser. En vigtig forudsætning for, at der har kunnet opnås så betydelig fondsstøtte har været, at Hjørring Kommune bidrager til den ordinære drift og har sæde i bestyrelsen.

De mange fondsmidler har øget beskæftigelsen i området med flere årsværk. Da der er tale om restaureringsarbejder, er en meget stor del af de opnåede bevillinger gået til arbejds løn og har derved i ikke ubetydeligt omfang sikret beskæftigelse til stedlige virksomheder og håndværkere.

Vi arbejder fortsat med en plan om genetablering af den historiske Odden Møllesø på et område nord for Odden, der blev erhvervet for fondsmidler i 2013. Vi ansøger p.t. om finansiering af forundersøgelse og projektering. Søjprojektet, hvis beløbsramme er på godt 2 mi. kr, vil, såfremt fondsstøtte kan opnås, ligeledes have beskæftigelsesfremmende virkning.

Der er i 2013 foretaget tilplantning og skovrejsning på en del af det erhvervede areal, som vil danne en naturlig fortsættelse af Odden Skov syd for Oddenvej. Odden bidrager således til landskabsplejen i lokalområdet. Også dette arbejde er udført af lokal arbejdskraft.

Vi planlægger i denne sommer etableringen af et jordvarmeanlæg, hvortil Hjørring Kommune og Kulturstyrelsen har givet tilladelse. Arbejdet udføres af lokale håndværkere.

Odden har én person ansat i flexjob, Odden betaler 1/3 af de dermed forbundne udgifter. Desuden beskæftiger vi lønnet medhjælp i kustodearbejdet, samt benytter lokale håndværkere og firmaer til vedligeholdelsesopgaver mv. Se endvidere afsluttende bemærkninger.

Lokalsamfundet

Odden er som nævnt hjemsted for mange kulturelle aktiviteter i lokalsamfundet. Vi afholder koncerter med stedlige og udefra kommende musikere og kor (f. eks. Nordsøkoret, Bjergby-Mygdal voksenkor), ensembler (f. eks. Sindal Brass Band, ensemblet Nordstrand), og arrangerer foredrag og koncerter i samarbejde med områdets kulturelle foreninger og oplysningsforbund. Vi har kontakt med spejderne i området, der benytter Oddens terræn til lejraktiviteter.

I 2013 var Odden rammen om et storstilet weekendarrangement, der inddrog alle lokalsamfundets foreninger, skole, kirke og en række enkeltpersoner. Over 2000 personer tog del i denne folkefest, der også involverede friluftsgudstjeneste, folkedans, gymnastikopvisning, en stand for dagplejemødrene, lokale kunstnere og kunsthåndværkere mm. Folkefesten tog udgangspunkt i J.F. Willumsens 150-årsdag, der blev markeret med en festmiddag med deltagelse af 250 personer.

Til efteråret afholdes et nyt, dog noget mindre omfattende week-end-arrangement, her medvirker igen spejderne, ligesom der bliver deltagelse af talentelever fra Hjørring Musikskole. Vi har allerede i maj forsøgsvis arrangeret tegnekursus for både børn og voksne, og ansøger for nærværende Realdania om midler til et nyt, udvidet kursus i september.

Vi henviser til Fæstebondeforeningens og Landsbyrådets udtalelser, bilag 3-4.

Skole

I forbindelse med folkeskolereformen har vi netop i maj indledt et samarbejde med Bjergby Skole og Hjørring musiske skole om at bidrage til den udvidede undervisning, der nu skal finde sted i skolen. Vi vil gerne engagere Odden i dette på flere måder.

Den store samling af tegninger og skitser af Willumsen, hvoraf c. 800 er udstillet, er landets største permanente udstilling af tegnekunst. Den giver børnene rig lejlighed til at stifte bekendtskab med alle aspekter af denne kunstform og selv prøve kræfter med den. Vi vil undersøge muligheden for gennem Kunststyrelsen at få knyttet en "huskunstner" til skolesamarbejdet. Skolen vil også gøre brug af Odden i forbindelse med de temadage, der indgår i undervisningen.

Vi henviser til udtalelse fra skolens leder, bilag 5.

Organisationsform og økonomi

De mange aktiviteter på Odden er kun mulige, fordi et stort antal frivillige og støtteforeningen, kaldet Fæstebondeforeningen, slutter op om arbejdet. Der er på årsbasis 1700 åbningstimer. Af disse er Odden bemandet i c. 600 timer årligt af frivillige, de resterende timer varetages af den flexjobansatte og skiftende lønnet assistance. En lang række administrative opgaver varetages på frivillig basis ligeledes ulønnet af

bestyrelsen. Det gælder basale funktioner som bogholderi, men også kunsthistorisk faglig registrering, konservering, montering af kunstværker, formidling i form af omvisninger mv., markedsføring mv. Der medgår hertil c. 600 timer årligt.

Fonden Victor Petersens Willumsen-samling ikke har rørlig kapital. Bestyrelsen har i bevidsthed om, at den er medansvarlig for offentlige midler til stadighed arbejdet aktivt for at skaffe eksterne fondsmidler til alle de tiltag, der foregår, og har søgt at nedbringe driftsomkostningerne. Gennem de ti år, samlingen har modtaget støtte, har vi nøje overholdt budgetterne og skaffet endog meget betydelige fondsmidler til de store restaureringsopgaver, der er blevet gennemført uden at ligge kommunen til byrde. Ved forsigtig økonomisering og rettidige henlæggelser har vi inden for den givne driftsramme kunnet afholde ekstraordinært krævende udgifter (i 2013 således istandsættelse af sokkel, murværk og kalkning med ca. 125.000 kr) uden at overskride den bevilgede beløbsramme. Ved tidligere nedskæringer har vi kunnet opretholde et i det væsentlige uændret aktivitetsniveau takket være en øget frivillig indsats, På grund af de seneste års prisstigninger udgør udgiften til opvarmning med olie et yderst mærkbart problem, der er forstærket af gentagne tyverier. Vi har derfor planlagt og fået de nødvendige tilladelser fra Hjørring Kommune og Kulturstyrelsen til etablering af et jordvarmeanlæg. Det er vor forventning, at dette anlæg kan nedbringe de store udgifter til opvarmning med minimum 30.000 kr.

Vedligeholdelsen af den store, fredede bygning vil naturligvis også fremover være udgiftskrævende. Vi har dog endnu kunnet drage fordel af den gennemførte restaurering, der for en årrække har mindsket vedligeholdelsesudgifterne. Med de nødvendige renter og afdrag, forsikringer og forsyningsafgifter, samt hensættelser til kommende større istandsættelser andrager den årlige drift af bygningen i gennemsnit over de seneste år c.220.000 kr.,incl. afdrag og renter på kreditforeningslån, hvortil kommer udgiften til opvarmning.

Konsekvenserne af bortfald af støtte fra Hjørring Kommune

Odden kan ikke opnå støtte til ordinær drift via fondsmidler. Dette har vi fået bekræftet ved henvendelse bl.a.til det fond, der gentagne gange har ydet Odden meget betydelige beløb. Odden kan ikke bringes ind under museumsloven, hvis krav til stedlige bidrag langt overstiger det aktuelle tilskud fra Hjørring Kommune. Sammen med vor egenindtjening via entre, café og diverse salg er det derfor tilskuddet fra Hjørring Kommune, der indtil nu har muliggjort, at Odden og Willumsen-samlingen er tilgængelig for offentligheden.

Af det vedlagte regnskab for 2013 (bilag 6) og budget for 2014 (bilag 7) vil det klart fremgå, at et fuldstændigt bortfald af tilskuddet vil indebære, at Odden ikke kan drives uden tilskud.

Konsekvensen af forslaget om bortfald af al støtte i 2016 vil derfor være, at vi må indstille alle aktiviteter, afskedige den ansatte og søge gennem en vedtægtsænding at skabe et juridisk gyldigt grundlag for et salg af Odden, inden en konkurs indtræffer. Hvad angår den enestående kunstsamling vil vedtægternes bestemmelser om ophør blive fulgt.

Afsluttende bemærkninger

Da vi har fuld forståelse for kommunens behov for at gennemføre besparelser, har vi på den yderst knappe tid, der har været til rådighed siden modtagelsen af skrivelsen af 28.5.14, så vidt det var muligt, undersøgt mulighederne at undgå de ovenfor skitserede følger af støttens totale bortfald og er nået til følgende løsningsforslag, som vi beder udvalget tage stilling til:

1. optagelse af et rente- og afdragsfrit lån på kr. 730.000 kr. til afløsning af kreditforeningslån og restfinansiering af jordvarmeanlæg.
2. mulighed for nedbringelse af de høje forsikringsudgifter ved samforsikring med andre forsikringsobjekter i kommunen.
3. mulighed for støtte fra EU's kulturpuljer. Hertil kræves assistance fra kommunen på grund af de krævende ansøgningsprocedurer.
4. reduktion af åbningstiden. Ud fra en analyse af besøgs mønstret og de seneste regnskaber har vi beregnet de økonomiske konsekvenser ved en reduktion af åbningstiden til seks måneder, idet årskurven for besøg naturligvis ligger højest i sommermånederne, og egenindtjeningen derfor også er størst i disse. Vi vil øge egenindtjeningen gennem en forhøjelse af entreprisen og desuden såvidt muligt give adgang for grupper efter aftale. En sådan reduktion af åbningsperioden vil give mulighed for en besparelse, og samtidig dog fastholde en vigtig del af Oddens turistmæssige potentiale. De beskæftigelsesmæssige konsekvenser vil være en afskedigelse af vor flexjobansatte medarbejder med deraf følgende udgifter for kommunen.

Under de i punkt 1 og punkt 4 nævnte forudsætninger har vi beregnet, at Oddens aktiviteter kan videreføres med en årlig støtte fra Hjørring Kommune på 280.000 kr. i 2014 niveau. Det må understreges, at der er tale om et absolut minimumsbudget, og at en stor frivillig arbejdsindsats stadig vil være påkrævet.

Vi har efter modtagelsen af kommunens brev af 28.5. haft en positiv drøftelse med et stort fond om muligheden for konsulentstøtte til udarbejdelse af en plan for Oddens fremtid, der tager sigte på at øge aktiviteterne og dermed støtte egenfinansieringen af driften i endnu højere grad. En sådan plan kan efterfølgende medføre en fondsfinansieret ansættelse på Odden af en projektmedarbejder og herved have beskæftigelsesfremmende virkning.

På grund af den korte tidsfrist for afgivelse af høringssvar er det ikke muligt at træffe bindende aftaler herom. I drøftelserne har Fonden tilkendegivet, at den vil lægge afgørende vægt på, at Hjørring Kommune fortsat vil bidrage til at sikre Oddens fremtid.

Vi føler et stort ansvar for bevarelsen for offentligheden af den fredede, 600 år gamle bygning, der er en del af landsdelens og nationens historie, og for den enestående samling værker af en af Danmarks største kunstnere. Det er vort håb, at udvalget vil vise forståelse for de kulturelle, historiske, turist- og beskæftigelsesmæssige værdier og muligheder som Odden har og kan få for Hjørring Kommune. Vi skal derfor bede udvalget om endnu en gang nøje at overveje sin stilling til den fortsatte virksomhed på Odden. Vi vil gerne redegøre yderligere for Oddens forhold og skal derfor anmode om foretræde for udvalget.

p.b.v.

Estrid Mark

Formand for bestyrelsen for fonden Victor Petersens Willumsen-samling på Herregården Odden

BIILAG 1-7

1. Udtalelse fra Henrik Wivel om samlingens betydning
2. Udtalelse fra Hjørring, Hirtshals og Tversted Turistkontorer
3. Udtalelse fra Landsbyrådet Bjergby-Mygdal
4. Udtalelse fra Fæstebondeforeningen
5. Udtalelse fra Bjergby Skole
6. Regnskab for Odden 2013
7. Budget for Odden 2014